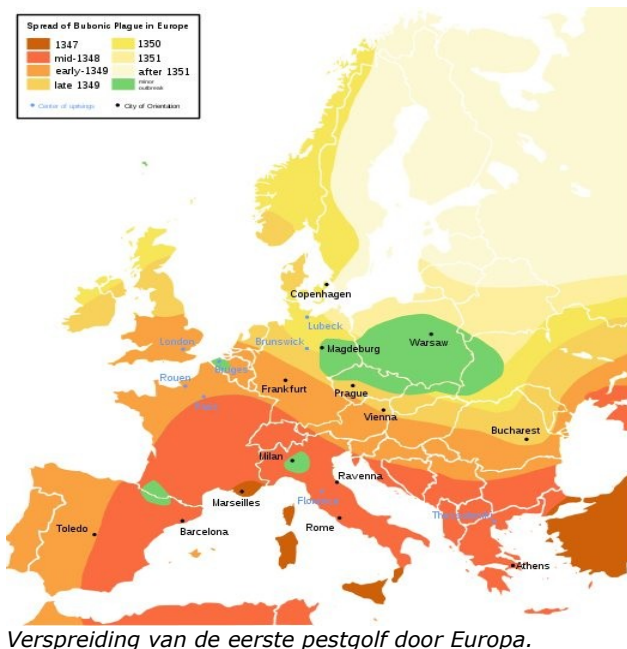

Pest in Lochem

De pest of "zwarte dood" verscheen voor het eerst in 1347 in Europa en verdween rond 1670 weer even plotseling als zij opkwam. In de tussenliggende eeuwen teisterde ze vooral de stedelijke bevolking die vaak in onhygiënische omstandigheden samenleefde. In elk geval heerste de pest in Lochem in 1521 en rond 1555.

Aan het eind van de middeleeuwen waarde de pest gedurende meer dan driehonderd jaar, dood en verderf zaaiend, rond door Europa. De eerste golf was nog overzichtelijk: na een eerste pestuitbraak in 1347 in Genua verspreidde de ziekte zich in een aantal jaren over heel Europa. Alleen al in die eerste golf zouden zo'n 25 miljoen Europeanen zijn gestorven.

Vervolgens bleef de ziekte nog drie eeuwen regelmatig de kop opsteken in epidemieën met massale sterfte. Het is wel zeker dat ook Lochem diverse malen werd getroffen. Zo is er de kroniek van Johannes van Lochem, prior van het klooster te Albergen, die beschrijft hoe de pest in 1521 Lochem treft. Zijn broer Gerardus en zijn zuster Christina overlijden eraan. Ook een epidemie rond 1555 is bekend. De laatste uitbraak in Europa dateert van 1667.

Een muurschildering op een pilaar in de Grote Kerk in Lochem toont Sint Rochus, met buil op zijn been. Het aanroepen van de heilige Rochus moest beschermen tegen de pest. Ook Sint Sebastiaan gold als afweerder van pest, lepra en zweren.

Builenpest werd veroorzaakt door een bacterie, verspreid via de zwarte rat. Wanneer een buil in het longweefsel doorbrak, kon een nog gevaarlijker vorm van pest ontstaan. Deze longpest was zeer besmettelijk, want overdraagbaar via hoesten, en vrijwel altijd dodelijk. De ziekte ging gepaard met hevige hartkloppingen, bloed ophoesten en ademnood. Uiteindelijk stikte het slachtoffer. Vaak besmette de bacterie het bloed. De inwendige bloedingen die dat veroorzaakte, kleurden de huid donker. Vandaar vermoedelijk de aanduiding "Zwarte Dood".

Aanvankelijk zag men de ziekte als "straf van God". Toch vermoedde men ook dat er misschien overdracht plaats vond via de lucht. Door pek te branden, soms met kruiden, hoopte men de bederfelijke lucht tegen te gaan. Toen er relatief weinig slachtoffers onder joden bleken te vallen – waarschijnlijk door hun strenge religieuze reinigingswetten – zag men er ook wel een joods complot in. Pogroms en tienduizenden joodse slachtoffers waren het gevolg. Vermoedelijk is een groep Lochemse joden circa 1349 bij Zwolle vermoord door lijfeigenen van de bisschop van Utrecht. Inmiddels leerde men bewust of onbewust ook dat de verspreiding kon worden tegengegaan door isolatie van de zieken. Dus werden pesthuizen ingericht waar pestlijders, al of niet samen met leprozen en krankzinnigen, werden afgezonderd.

Het bleekhuisje op de Westerableek was en is gewoon een tuinhuisje voor gereedschappen, ook al is het soms aangezien voor 'pesthuisje'. Het geeft waarschijnlijk wel een goed beeld van het soort huisjes waarin men pestlijders kon afzonderen.